

K NOZ § 38:**§ 38**

V očekávání vlastní nezpůsobilosti právně jednat může člověk projevit vůli, aby byly jeho záležitosti spravovány určitým způsobem, nebo aby je spravovala určitá osoba, nebo aby se určitá osoba stala jeho opatrovníkem.

Komentáře

11/06/2013 / ADMINISTRÁTOR

Důvodová zpráva k § 38 až 44

0 0 0

07/10/2017 / Admin tým

Křížové odkazy

0 0 0

04/07/2014 / Zuzana Sonrisa

§ 1897 BGB (k 4. 7. 2014) -...

0 0 0

DŮVODOVÁ ZPRÁVA K § 38 AŽ 44

11/06/2013 / ADMINISTRÁTOR

Návrh ustanovení zařazených do tohoto oddílu vychází z pojetí, které opouští přístupy typické pro starší dobu, konzervované v platné právní úpravě (§ 10 platného občanského zákoníku) mj. i v důsledku udržování tradice nastolené zákonnou úpravou z r. 1964. Tato úprava byla a dosud je krokem zpět dokonce i ve srovnání s úpravou občanského zákoníku z r. 1950, protože např. postrádá úpravu možnosti soudního jmenování opatrovníka na návrh osoby, které tělesná vada působí obtíže při spravování jejich záležitostí nebo hájení práv, na což občanský zákoník z r. 1950 pamatoval v § 63. Zejména v posledních dvaceti letech došlo k zřetelnému vývoji na úrovni národních právních úprav (např. ve Švédsku v r. 1988, v Québecu v r. 1992, ve Švýcarsku v r. 2003, dále pak v Německu, Rakousku, ve Francii a v dalších zemích). Tento vývoj odráží i Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením, kterou Česká republika již podepsala a ratifikovala, jakož i judikatura Evropského soudu pro lidská práva (např. č. 44009/05 ve věci Shtukaturov v. Ruská federace z 27.3.2008 nebo č. 11223/04 ve věci X. v. Chorvatsko ze 17.7.2008) a nálezy českého Ústavního soudu (zejména sp. zn. IV. ÚS 412/04 ze 7.12.2005, II. ÚS 303/05 z 13.9.2007 nebo II. ÚS 2630/07 z 13.12.2007). Navržená ustanovení zohledňují tento vývoj a berou v úvahu, že dosavadní úprava, která ve vztahu k osobám stíženým duševní poruchou zná jen omezení a zbavení způsobilosti k právním úkonům (svéprávnosti), vede k tvrdostem a nezohledňuje možnosti přiměřených přístupů k osobám postiženým duševní poruchou tak, aby se ani jim nebránilo v uplatňování jejich práv a umožnilo se jim zapojení do společenského života. Navržená úprava sleduje směr již v českém právu nastolený zejména zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, jehož § 2 odst. 2 zdůrazňuje nutnost vycházet z individuálně určených potřeb osob, působit na osoby aktivně, podporovat jejich samostatnost, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé situace a posilovat jejich sociální začleňování.

Institut předběžného prohlášení je opatření preventivní povahy. Obdobnou úpravu znají Rakousko, Francie, Velká Británie, Québec, Ontario, její návrh je zahrnut do návrhu nového maďarského občanského zákoníku atd. Úprava umožní člověku, zejména za situace, kdy u sebe pozoruje postupné rozvíjení duševní poruchy (např. Alzheimerovu nemoc, demenci), projevit závazně vůli pro případ, že posléze nebude schopen spravovat vlastní záležitosti. Jde především o možnost projevit závazně vůli, jak mají být nadále jeho záležitosti spravovány a kdo je má spravovat jako jeho opatrovník. Vzhledem k závažnosti prohlášení a též i jeho odvolání, se pro ně stanoví přísnější formální náležitosti; totéž platí i pro změnu obsahu prohlášení. Povolá-li původce prohlášení opatrovníka a osoba povolovaná za opatrovníka s ním souhlasí, soud je prohlášením vázán (vázán je ovšem i jeho odvoláním) a omezí se jen na přezkum, zda je tato osoba způsobilá pro jmenování opatrovníkem. Soud musí zjistit, zda se jedná o osobu schopnou spravovat s nezbytnou dávkou pečlivosti záležitosti jiné osoby. Dále se samozřejmě zaměří i na přezkum, zda nehrozí konflikt zájmů. Určí-li se v prohlášení, jak mají být určité záležitosti dotčené osoby spravovány, je tím opatrovník vázán.

Zvláštní ustanovení pamatují na případy vázanosti účinků prohlášení na podmínku a na změnu okolností. Vzhledem k závažnosti

právních důsledků má v těchto případech rozhodnout soud. Zejména ve vazbě na podstatnou změnu okolností, která má založit soudu pravomoc učiněné prohlášení zrušit nebo změnit v případě, že by člověk prohlášen za takových změněných okolností neučinil nebo by je učinil s jiným obsahem, je třeba zajistit účinnou právní ochranu dotčené osoby. Může jít např. o situaci, kdy je prohlášením povolán za opatrovníka manžel nebo osvojenec dotčené osoby, ale manželství nebo osvojení následně zanikne. Proto se navrhuje stanovit, že změna okolností musí být zjevná, že soud tedy nemůže vycházet např. jen ze stanoviska opatrovníka nebo z výpovědí příbuzných původce prohlášení, ale že musí vyvinout potřebné úsilí, aby zjistil názor člověka, o jehož prohlášení rozhoduje, a o zrušení nebo změně obsahu prohlášení rozhodnout jen tehdy, hrozila-li by jinak dotčenému závažná újma.

Prohlášení může být neplatné, např. pro nedostatek formy. Ani v takovém případě však není možné, aby soud od jeho obsahu zcela odhlédl a považoval je za právně bezvýznamné. Proto se navrhuje, aby i v takovém případě soud vzal obsah prohlášení v úvahu a přihlédl k němu.

Zatím žádné diskuzní příspěvky